

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет ветеринарної медицини та тваринництва
Кафедра біоресурсів, тваринництва та аквакультури

Кваліфікаційна робота на правах рукопису

БАБИЧ КАТЕРИНА ВІКТОРІВНА

УДК 636.2.033

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
ХАРАКТЕРИСТИКА ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ МОЛОДНЯКУ
ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ В УМОВАХ ТОВ «ВЕРТОКІЇВКА»
ЖИТОМИРСЬКОГО РАЙОНУ

204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»

Подається на здобуття освітнього ступеня бакалавр

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень.
Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на
відповідне джерело _____ Катерина БАБИЧ

Керівник роботи:
Володимир ТКАЧУК,
кандидат с.-г. наук, доцент

Житомир – 2025

Висновок кафедри біоресурсів, тваринництва та аквакультури

за результатами попереднього захисту: _____

Протокол засідання кафедри біоресурсів, тваринництва та аквакультури № ____
від « ____ » _____ 2025 р.

В. о. завідувача кафедри біоресурсів,
тваринництва та аквакультури

Діна ЛІСОГУРСЬКА

« ____ » _____ 2025 р.

Результати захисту кваліфікаційної роботи

Здобувач вищої освіти **Катерина БАБИЧ** захистила кваліфікаційну роботу з
оцінкою:

сума балів за 100-бальною шкалою _____

за шкалою ECTS _____

за національною шкалою _____

Секретар ЕК

_____

(підпис)

Тетяна ПОПАДЮК

АНОТАЦІЯ

Бабич К. В. Характеристика технології вирощування молодняку великої рогатої худоби в умовах ТОВ «Вертокиївка» Житомирського району. – Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавр за спеціальністю 204 – Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва. – Поліський національний університет, Житомир, 2025.

Кваліфікаційна робота представляє результати дослідження технологічного процесу вирощування молодняку голштинської породи. Високі параметри живої маси та середньодобових приростів на всіх етапах вирощування молодняку свідчать про ефективний менеджмент технології, що забезпечує регулярне оновлення стада високопродуктивним поголів'ям.

Ключові слова: утримання, годівля, періоди вирощування, жива маса, середньодобовий приріст.

ANNOTATION

Babych K. V. Characteristics of the technology of growing young cattle in the conditions of LLC «Vertokiyivka» of Zhytomyr district. – Qualifying scientific research as a manuscript.

Qualification work for the bachelor's degree in specialty 204 – Technology of production and processing of livestock products. – Polissia National University, Zhytomyr, 2025.

The qualification work presents the results of the study of the technological process of growing young Holstein breed cattle. High parameters of live weight and average daily gains at all stages of growing young cattle indicate effective management of the technology, which ensures regular renewal of the herd with highly productive livestock.

Key words: maintenance, feeding, growing periods, live weight, average daily gain.

ЗМІСТ

ВСТУП		5
РОЗДІЛ 1.	ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ	7
	1. 1. Ключові аспекти вирощування молодняку великої рогатої худоби	7
	1. 2. Основні положення росту та розвитку молодняку великої рогатої худоби	9
РОЗДІЛ 2.	МАТЕРІАЛ, МЕТОДИКА, МІСЦЕ ТА УМОВИ ПРОВЕДЕННЯ ДОСЛІДЖЕНЬ	19
	2. 1. Місце та умови проведення досліджень	19
	2. 2. Матеріал та методика проведення досліджень	15
РОЗДІЛ 3.	РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ	17
	3. 1. Характеристика технології вирощування молодняку великої рогатої худоби в умовах ТОВ «Вертокиївка»	17
ВИСНОВКИ		24
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ		25

ВСТУП

Технологія вирощування молодняку великої рогатої худоби має надзвичайно важливе значення для розвитку тваринництва, зокрема молочного і м'ясного напрямів. Це обумовлено тим, що правильно організована технологія вирощування забезпечує високу продуктивність, збереження здоров'я тварин, економічну ефективність та генетичний потенціал майбутнього поголів'я [1-3].

Вивчення технології вирощування молодняку великої рогатої худоби дає теоретичну базу, а також формує практичні навички, необхідні для ефективного ведення господарства. Знання технології вирощування молодняку ВРХ – це ключ до успішного, ефективного і прибуткового тваринництва, що має важливе значення для продовольчої безпеки країни та розвитку аграрного сектору [4-7].

Мета досліджень – характеристика технології вирощування великої рогатої худоби в умовах ТОВ «Вертокиївка» Житомирського району.

Предмет досліджень – технологічні та продуктивні параметри вирощування молодняку великої рогатої худоби.

Об'єкт досліджень – аналіз технології вирощування молодняку в умовах господарства.

Методи досліджень застосовані описові, біометричні та зоотехнічні.

Перелік публікацій

1. **Бабич К. В.**, Пилипчук К. О., Осипенко О. І. Продовольча безпека та роль тваринництва у її забезпеченні. *Біологія тварин*. 2025. Т. 27, № 2. С. 24.

2. **Бабич К. В.** Основні технологічні елементи вирощування молодняку великої рогатої худоби. *Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва*: науково-теоретичний збірник. Житомир: Поліський національний університет, 2025. Вип. 19. С. 15–16.

Практичне значення отриманих результатів. Дослідження технології вирощування молодняку великої рогатої худоби голштинської

породи засвідчив високий рівень її організації та ефективності. Це сприяє забезпеченню оновлення стада високоякісним поголів'ям та доцільно враховувати в господарствах Житомирщини.

Структура та обсяг роботи. Робота викладена на 29 сторінках комп'ютерного тексту, містить 8 рисунків, 1 таблицю. Список використаної літератури налічує 53 джерела.

РОЗДІЛ 1. ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ

1. 1. Ключові аспекти вирощування молодняку великої рогатої худоби

Роль технології вирощування молодняку є ключовою у забезпеченні здорового, продуктивного і економічно ефективного розвитку поголів'я у перші етапи життя. Правильно підібрана та реалізована технологія має вирішальне значення для майбутньої продуктивності, стійкості до захворювань та загального добробуту тварин [8].

Ключові аспекти важливості цієї технології наступні. По перше, збереження поголів'я. Перші місяці життя телят є критичним періодом, коли тварини найбільш вразливі до хвороб. Сучасні технології вирощування (індивідуальні будиночки, санітарні заходи, вакцинація) дозволяють значно зменшити падіж молодняку та підвищити рівень виживаності. Також – це забезпечення високої продуктивності в майбутньому. Телиця, яка в юному віці отримувала збалансоване харчування та правильний догляд, формує здоровий організм і високий генетичний потенціал, що впливає на її майбутню молочну продуктивність або прирости живої маси у м'ясному напрямі [9, 10].

Крім того, це – раціональне використання кормів. Сучасна технологія передбачає оптимізацію годівлі (молочна фаза, премікси, згодовування комбікормів), що дозволяє ефективно використовувати наявні ресурси і уникнути перевитрат. Формування правильної структури стада, адже правильне вирощування молодняку забезпечує якісне поповнення основного стада – це особливо важливо для селекційної роботи та покращення порід [11, 12]. Економічна ефективність – зменшення захворюваності та падежу, прискорення темпів росту, зменшення затрат на лікування і утримання – все це веде до підвищення прибутковості тваринницького господарства. Впровадження сучасних біотехнологій. Наприклад, використання

ідентифікації телят, автоматизованих систем годівлі, моніторингу здоров'я і ваги, що дозволяє вести точний облік і своєчасно реагувати на відхилення в розвитку [13-15].

Технологія вирощування молодняку ВРХ – це основа здорового, продуктивного та економічно вигідного тваринництва. Її дотримання забезпечує стабільний розвиток галузі та підвищення конкурентоспроможності продукції на ринку [16].

Знання про правильний догляд, годівлю, утримання і профілактику захворювань дають змогу знизити падіж телят, що критично важливо для економіки господарства. Правильне вирощування забезпечує розвиток міцної і здорової худоби, яка в майбутньому буде давати більше молока або м'яса. Знання технології дозволяє ефективно використовувати корми, зменшити витрати на ветеринарні препарати, покращити умови утримання – це веде до зниження собівартості продукції. Це основа для успішної роботи у сфері тваринництва – від фермерського господарства до великих агрокомпаній. Людина, яка розуміє технологічні процеси, зможе приймати правильні рішення і покращувати виробництво [17-19].

Вивчення технології включає ознайомлення з новітніми методами – автоматизація, біотехнології, комп'ютерні системи моніторингу, що відкриває шлях до модернізації галузі. Щоб формувати стадо з високими показниками продуктивності, потрібно знати, як правильно вирощувати тварин від народження до відтворення [20].

Порушення технології вирощування молодняку великої рогатої худоби може мати серйозні негативні наслідки, як з економічної, так і з біологічної точки зору. Основні наслідки перераховані нижче. Підвищена смертність телят. Неправильні умови утримання, годування або порушення ветеринарного догляду можуть призвести до хвороб і загибелі тварин у ранньому віці [21-24].

Зниження приросту живої маси. Якщо телята не отримують збалансоване харчування або стресують через погані умови, їх ріст

сповільнюється, що знижує продуктивність у майбутньому. Погане формування імунітету. Недостатній імунітет через відсутність молозива або незбалансоване годування збільшує ризик інфекційних хвороб [25-26].

Затримка статевого дозрівання та репродуктивні проблеми. Порушення в годівлі й утриманні можуть спричинити збої в розвитку органів розмноження, що ускладнює або робить неможливим відтворення стада. Низька продуктивність у дорослому віці. Корова, що виросла в несприятливих умовах, дає менше молока або м'яса, і її економічна цінність значно нижча. Збільшення витрат на лікування та ветеринарні послуги. Часті хвороби означають додаткові витрати на медикаменти, роботу ветеринара та втрати продукції. Порушення генетичного потенціалу. Якщо молодняк не розвивається відповідно до свого генетичного потенціалу, фермер втрачає цінні якості породи [18, 22].

Отже, дотримання технології вирощування молодняку худоби є надзвичайно важливим, адже порушення її має численні негативні наслідки для якості продукції та здоров'я тварин. Це може призвести до підвищеної смертності, сповільненого росту, хвороб, порушення репродуктивної функції та зниження продуктивності. У результаті зростають витрати на лікування і догляд, знижується економічна ефективність виробництва. Тому дотримання правильної технології вирощування є критично важливим для забезпечення стабільності і прибутковості сільськогосподарського виробництва [27, 28].

1. 2. Основні положення росту та розвитку молодняку великої рогатої худоби

Основи технології вирощування молодняку великої рогатої худоби охоплюють комплекс заходів, спрямованих на забезпечення оптимального росту, розвитку, збереження здоров'я та формування продуктивної тварини. Нижче подано ключові етапи й принципи цієї технології [29, 30].

Для початку важливо враховувати періоди вирощування молодняку ВРХ. Виділяють кілька вікових періодів [31].

1. Молочний період (0–2 місяці). Теля отримує молоко або замітники цільного молока (ЗЦМ). Годування переважно рідкими кормами, поступово вводиться концентрат і сіно. Основна мета є сформувати здорову травну систему. 2. Післямолочний період (2–6 місяців). Перехід на тверді корми. Активний ріст і розвиток рубця. Раціон складається з концентратів, сіна, зелених або силосованих кормів. 3. Підлітковий період (6–12 місяців). Посилене зростання кістяка і м'язів. Залежно від напрямку продуктивності (молочний або м'ясний) — різні підходи до годівлі. Важливо забезпечити повноцінний раціон з вітамінами і мінералами. 4. Передрепродуктивний або ремонтний період (12–18 місяців). Молодняк готують до осіменіння (ремонтні телиці). Контроль ваги, статевого розвитку та загального стану. 5. Дорослішання (18 місяців і старше). Залежно від продуктивного призначення: телиці – для майбутнього відтворення. Бички – на відгодівлю або для відтворення (племінні) [16, 32, 33].

Технологія вирощування передбачає певні умови утримання. Температурний режим: для новонароджених телят – не нижче +15 °С. Чистота та вентиляція: регулярне прибирання, свіже повітря без протягів. Освітлення: достатнє природне або штучне освітлення (особливо в зимовий період). Тип утримання: Індивідуальні будиночки або бокси – на перших етапах. Групові стійлові або вигульні майданчики – з 2–3 місяців [24].

Годівля серйозно контролюється. Умовно поділяється на: Молочне годування: Молозиво (перші 4–5 діб) – критично важливе для імунітету. Повноцінне молоко, ЗЦМ (замінники цільного молока). Перехід до рослинних кормів: Починаючи з 10–15 дня – дають сіно, згодом – комбікорм, дерть. В 2–3 місяці – поступове відлучення від молока. Раціони повинні бути збалансовані за білками, енергією, мінералами й вітамінами. Постійний доступ до чистої води. Ветеринарно-профілактичні заходи є також чітко регламентованими. Обробка пуповини, вакцинація, дегельмінтизація.

Регулярне зважування та огляди. Ізоляція хворих тварин. Формування продуктивних якостей передбачає племінну роботу: відбір кращих за продуктивністю теличок і бичків. Достатня рухова активність (вигул). Мінімізація стресів (переведення, відлучення, групування) [34, 35].

Ключові положення росту та розвитку молодняку великої рогатої худоби: поетапність розвитку, бо організм теляти проходить кілька стадій формування, кожна з яких має свої особливості. Знання цих етапів дозволяє правильно організувати годівлю, догляд і утримання. Інтенсивний ріст у перші місяці життя, бо найактивніше телята ростуть у перші 6 місяців, тому саме в цей період важливо забезпечити їх високоякісним харчуванням і комфортними умовами [30].

Залежність від умов годівлі й утримання. Повноцінний ріст та розвиток можливі лише за умови збалансованого раціону, достатньої кількості води, чистоти, свіжого повітря та захисту від хвороб [31].

Формування майбутньої продуктивності – саме в молодому віці закладаються основи молочної або м'ясної продуктивності, тому потрібно слідкувати за темпами росту, живою масою та загальним станом тварини. Рухова активність і адаптація, бо фізична активність, вигул і поступове привчання до різних кормів сприяють кращому розвитку опорно-рухового апарату й адаптації до господарських умов [27, 36].

РОЗДІЛ 2. МАТЕРІАЛ, МЕТОДИКА, МІСЦЕ ТА УМОВИ ПРОВЕДЕННЯ ДОСЛІДЖЕНЬ

2. 1. Місце та умови проведення досліджень

Місце та умови проведення досліджень – це один із ключових аспектів наукової діяльності, оскільки вони прямо впливають на об'єктивність, точність результатів та можливість відтворення дослідження. Адже це включає контроль зовнішніх факторів. Місце дослідження повинне мінімізувати вплив змінних, які не контролюються дослідником (шум, температура, вологість, освітлення, інші люди тощо). Відтворюваність результатів має значення. Чіткий опис місця та умов дозволяє іншим науковцям повторити дослідження та перевірити його результати. Якщо ці умови не описані або сильно варіюються – це ускладнює перевірку достовірності [37].

Роль відіграє вибірка та репрезентативність. Культурний контекст також може змінювати інтерпретацію результатів. Технічні можливості можуть відрізнятись. Деякі дослідження вимагають спеціального обладнання або умов (наприклад, стерильність, доступ до комп'ютерних лабораторій, мікроскопів тощо). Якщо місце не обладнане належним чином, то результати можуть бути спотворені або неможливі для отримання. Місце та умови проведення досліджень мають вирішальне значення для наукової доброчесності, якісного аналізу даних та узагальнення результатів. Вони мають бути чітко описані та обґрунтовані в будь-якій науковій праці [38].

Товариство з обмеженою відповідальністю «Вертокиївка» знаходиться у однойменному населеному пункті – селі Вертокиївка в Житомирському районі Житомирської області, входить до складу Новогуївинської селищної громади. Географічне розташування: Координати: 50°7'10" пн. ш., 28°42'11" сх. д. Висота над рівнем моря: 222 м. Площа села: 1,45 км². Населення:

близько 756 осіб. Село розташоване на південному заході Поліської низовини, що визначає його природні особливості [39].

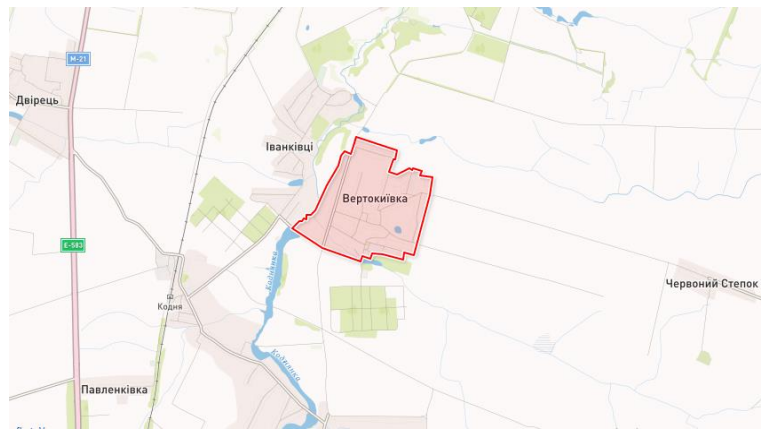
Клімат у Вертокиївці помірно континентальний. Середня температура січня: близько -6°C , липня: $+19-23^{\circ}\text{C}$. Річна кількість опадів: 515–604 мм. Вегетаційний період: близько 240 днів. Зима зазвичай м'яка, літо тепле з достатньою кількістю опадів, що сприяє розвитку сільського господарства. Рельєф: низовинний, з характерними заболоченими долинами річок. Річки: територією протікають річки басейну Дніпра, зокрема річка Тетерів, що є основною водною артерією регіону. Ліси: переважають соснові ліси з домішками широколистяних порід, таких як дуб, граб, осика, береза [40].

Основні типи ґрунтів: дерново-підзолисті супіщані ґрунти. Ґрунтові води: високий рівень залягання ґрунтових вод, що сприяє заболоченню території. Ці ґрунти є сприятливими для сільськогосподарського використання, зокрема для вирощування зернових та технічних культур. Ландшафтні зони – лісові: бори, субори, сугрудки. Болотні: низинні та перехідні болота. Сільськогосподарські угіддя: значна частина території використовується під сільське господарство, зокрема під посіви зернових та технічних культур. Основними напрямками сільського господарства є: Рослинництво: вирощування зернових, технічних культур, зокрема буряків та хмелю. Тваринництво: м'ясо-молочне напрямки, зокрема свинарство. Ці галузі є основними джерелами доходу для місцевого населення [39, 41].

Екологічні особливості. Біорізноманіття: наявність різноманітних видів флори та фауни, зокрема реліктових видів, таких як азалія понтійська, що росте в деяких лісництвах Житомирщини. Екологічні проблеми: через високий рівень ґрунтових вод спостерігається заболочення та перезволоження території, що може ускладнювати сільськогосподарське використання земель [42].

Товариство має вигідне географічне місцезнаходження – рисунок 1. Вигідне місце розташування молочної ферми має враховувати особливості тваринництва, зокрема потреби великої рогатої худоби (ВРХ) у кормах, воді,

ветеринарному догляді та близькості до переробки й ринку збуту. Ось ключові критерії. Ідеальні умови для молочної ферми такі – Близькість до пасовищ і кормової бази. Сіно, кукурудза, силос, жом, жито – все це потрібно у великих обсягах. Рівнинні території з родючими ґрунтами підходять найкраще. Доступ до чистої води. Одна корова споживає 70–100 літрів води на добу. Близькість до джерел водопостачання (артезіанські свердловини, річки) [43]. Помірний клімат. Корови краще дають молоко при температурі від +5 до +20 °С. Надмірна спека або холод негативно впливають на продуктивність. Близькість до молокозаводів чи пунктів збору молока. Зменшення логістичних витрат і збереження якості молока (швидка доставка – менше охолодження й втрат). Доступ до робочої сили. Ферма потребує догляду щодня: доїння, годування, прибирання. Хороша транспортна інфраструктура. Асфальтовані дороги, зручний доступ для вантажного транспорту. Віддаленість від житлової забудови, але не надто далеко – щоб забезпечити працівників і збут [44].

Рис. 1. Геолокація товариства [45]

Товариство «Вертокиївка» має таку відстань до міста Житомир – це 23 км, до міста-столиці Київ – це 160 км та до центру територіальної громади селища Новогуївинське – 17 км [46]. Директор товариства – Хоменко Д. Г., засновник та кінцевий бенефіціар – Горбачевська Н. А. адреса підприємства – село Вертокиївка, вулиця Злагоди, 5.

Юридична дата заснування – 30.07.2009 рік (за кодом ЄДРПОУ 00846085). За оновленими даними від 28.04.2025 року статус підприємства – «zareestrowane» [47-49].

ТОВ «Вертокиївка» – це сільськогосподарське підприємство, розташоване в селі Вертокиївка Житомирської області. Підприємство спеціалізується на вирощуванні зернових, бобових культур і насіння олійних культур, а також на розведенні молочної великої рогатої худоби та виробництві товарного молока [50]. Основні види діяльності (рисунок 2) [51].

Рис. 2. Види діяльності господарства

Контактна інформація: Адреса: 12450, Житомирська обл., Житомирський р-н, село Вертокиївка, вул. Злагоди, 5. Телефон: (067) 444-04-95 [52, 53].

2. 2. Матеріал та методика проведення досліджень

Технологічні та продуктивні параметри вирощування молодняку великої рогатої худоби голштинської породи ТОВ «Вертокиївка» були використані у якості матеріалів для проведення досліджень – схема їх проведення подана на рисунку 3.

Зазначені параметри вивчені із урахуванням зоотехнічних нормативів та загальновідомих методичних підходів. Біометричні обчислення проведені методами варіаційної статистики.

Рис. 3. Схема проведення досліджень

РОЗДІЛ 3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

3. 1. Характеристика технології вирощування молодняку великої рогатої худоби в умовах ТОВ «Вертокиївка»

Вирощування молодняку голштинської породи у ТОВ «Вертокиївка» має свої особливості, зумовлені високим генетичним потенціалом цих тварин до молочної продуктивності, а також їх чутливістю до умов утримання, годівлі та догляду. Особливості даної породи, які тут в обов'язковому порядку враховують: 1) вразливість до стресу – тварини чутливі до змін умов, тому у господарстві дотримуються стабільності у годівлі та утриманні; 2) висока потреба в енергії – швидкий ріст і майбутня продуктивність вимагають високоякісних кормів; 3) схильність до хвороб ратиць та до маститів – тому тут функціонує профілактика з перших днів життя [12, 19]. Голштинська порода великої рогатої худоби – одна з найпродуктивніших молочних порід у світі. Вона відзначається високим рівнем молочної продуктивності (до 10–12 тис. кг на рік), добрими показниками росту, але вимагає ретельного догляду, збалансованого раціону та чітко дотриманої технології вирощування [6].

У товаристві «Вертокиївка» технологія вирощування молодняку худоби включає три стандартні фази: молозивну (до 10 днів), молочну (10-60 днів), післямолочну (60 днів і старше).

На початковому етапі вирощування молодняку у даному господарстві головними заходами є згодовування молозива в перші 2 години життя, санітарна обробка пуповини, відлучення від матері, розміщення в індивідуальних клітках із підстилкою – рисунок 3. Це проводять для забезпечення імунітету, профілактики діарей та інфекцій.

Телятам випоюють 3,5-4 л молозива для імунного захисту, бо це критично важливо для їх виживання.

Рис. 3. Індивідуальне утримання телят

У молочний період утримання телят відбувається і надалі в індивідуальних металевих клітках, годівля включає незбиране молоко та заміник незбираного молока (6,5-7 л/добу) з поступовим привчанням до стартерного комбікорму з 7-8 дня життя, із забезпеченням вільного доступу до води. Мета цього періоду: розвиток рубця, поступове відлучення від молока.

Важливо відмітити, що на цьому етапі у технологічному процесі вирощування молодняку використовується інноваційна мобільна система для автоматизованого приготування, пастеризації та дозування молочної суміші телятам – молочний шатл або молочне таксі URBAN – рисунок 4. Система розроблена для підвищення ефективності та зниження фізичного навантаження на працівників господарства.

Рис. 4. Молочний шатл URBAN

Основні характеристики молочного таксі: нагрівання 6 кВт, що забезпечує швидке та ефективне підігрівання молока. Пастеризація: індивідуальні налаштування температури пастеризації, можливість обережної пастеризації навіть для молозива. Охолодження: система охолодження з проміжним дном для швидкого та ефективного охолодження молока. Мішалка: двошвидкісна мішалка для обережного перемішування цільного молока та швидкого замішування ЗЦМ. Колеса: три великі колеса з цільної гуми діаметром 40 см для високої прохідності по нерівній місцевості та снігу. Електропривід: опційний електропривід для коліс з безступінчастим регулюванням швидкості. Блок управління: інтуїтивно зрозумілий дисплей для налаштування температури, часу нагрівання, програм промивання та дозування порцій.

Перевагами використання молочного таксі є в першу чергу підтримання здоров'я телят, адже пастеризація знижує ризик інфекцій та покращує засвоєння молока, що сприяє їхньому кращому росту та розвитку. Також – це економія, адже використання пастеризованого молока замість ЗЦМ дозволяє знизити витрати на корм до 40%. Звісно це і зручність, оскільки мобільність та маневреність пристрою дозволяють легко переміщати його навіть по складній місцевості. Ще одна перевага – автоматизація: програмні налаштування дозволяють автоматизувати процеси нагріву, перемішування та дозування молочної суміші.

Корисними є і додаткові опції: 1) електричний привід (для полегшення руху шатла по території господарства); 2) промивна система (для автоматичного очищення після використання); 3) насос з пістолетом-дозатором (для зручного та точного дозування молочної суміші телятам).

Молочне таксі URBAN – це ефективне та зручне рішення для автоматизованого приготування та подачі молочної суміші телятам. Воно поєднує в собі функції нагріву, пастеризації та дозування, що дозволяє знизити ризики захворювань, підвищити ефективність годівлі та зменшити фізичне навантаження на працівників.

Післямолочний період вирощування телят у «Вертокиївці» передбачає групове утримання та перехід на тверді корми з поступовим збільшенням частки концентратів, сіна, силосу. На цьому етапі контроль приростів маси тіла передбачає не менше 800 г/добу.

Телят переводять у групові клітки – рисунок 5, де їх утримують безприв'язно по 7-10 голів.

Обов'язковими профілактичними заходами є вакцинація, дегельмінтизація, моніторинг респіраторних і шлунково-кишкових захворювань.

Рис. 5. Групове утримання телят

У період з 6-місячного віку раціон тварин включає сіно, житній сінаж, кукурудзяний силос, також тут закупають соєву макуху, соняшниковий шрот, мінерально-вітамінні добавки. У цьому віці тварин починають утримувати з розподілом за статтю, безприв'язно, групами по 30-35 голів.

Мета цього періоду досягти маси тіла 320–350 кг до 12 місяців з середніми приростами на добу не нижче 850 г. Важливий захід – організація моціону молодняку – рисунок 6.

Наступним етапом технології вирощування молодняку (період від 12 до 18 місяців) є підготовка до осіменіння телиць: важливо, щоб телиці досягли потрібної ваги (360–390 кг) до 13–15 місяців.

Раціон має забезпечувати підтримку оптимальних темпів росту без ожиріння. Кормові групи: концентрати, силос, сіно, премікси, вода – необмежено. Обов'язковий контроль статевого циклу.

Рис. 6. Моціон молодняку старше 6 місяців

Наступний етап – підготовка до отелення (12–24 місяці). Тут планово проводять осіменіння телиць при досягненні фізіологічної зрілості та необхідної маси тіла. За 2 місяці до отелення настає сухостійний період: раціон із мінімумом енергії та максимумом клітковини, плюс вітаміни та мікроелементи. Обов'язковий моніторинг стану тварини: ветеринарний контроль, профілактика метаболічних розладів.

Отже, технологія вирощування молодняку голштинської породи у ТОВ «Вертокиївка» передбачає забезпечення належних умов утримання та годівлі (індивідуальне / групове утримання залежно від віку, збалансовані повноцінні раціони), дотримання параметрів мікроклімату, врахування санітарно-гігієнічних нормативів приміщень та приготування і згодовування кормів. Ветеринарний контроль на всіх етапах вирощування: профілактика

хвороб, вакцинація згідно з ветеринарним планом, постійний моніторинг здоров'я, регулярні огляди.

Виконання усіх цих заходів у «Вертокиївці» дозволяє досягти мети вирощування, а саме – отримання здорового, швидкорослого ремонтного молодняку для формування майбутнього високопродуктивного стада.

Адже збереження та покращення продуктивності стада, поновлення поголів'я через природне старіння, вибракування чи хвороби, використання генетично поліпшеного поголів'я, потребує регулярного отримання ремонтного молодняку.

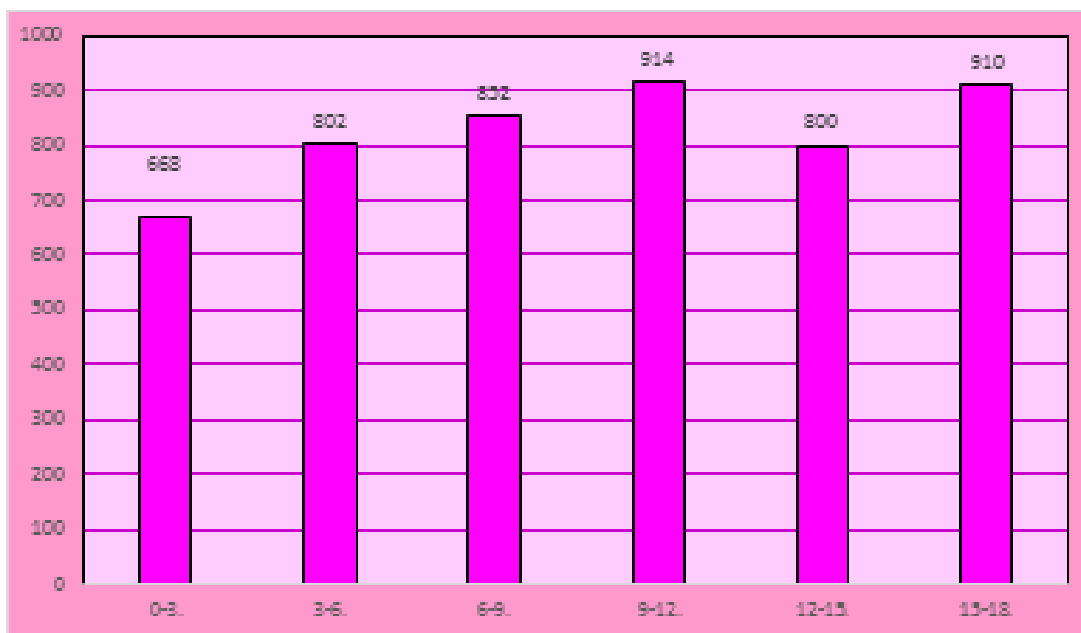
Також ми дослідили живу масу молодняку голштинської породи у різному віці – таблиця 1.

Таблиця 1

Динаміка живої маси молодняку голштинської породи

Вік тварин, місяців	$M \pm m$	$C_v, \%$
При народженні	36,4±0,35	15,9
3	96,5±0,89	11,4
6	168,7±1,18	9,8
9	245,4±3,04	7,9
12	327,7±2,78	8,5
15	399,7±5,82	8,1
18	481,6±8,44	13,6

Жива маса тварин відповідає параметрам технології вирощування молодняку, що запроваджена у господарстві та забезпечує отримання високих середньодобових проростів – рисунок 7.

Рис. 7. Середньодобові прирости молодняку голштинської породи

Крім того, висока організація та управління стадом голштинської породи у господарстві забезпечується завдяки використанню програми «Юніформ-Агрі» – рисунок 8.

Рис. 8. Програма «Юніформ-Агрі»

Отже, технологія вирощування молодняку голштинської породи в умовах ТОВ «Вертокиївка» добре налагоджена та забезпечує отримання високоякісного поголів'я для ремонту стада.

ВИСНОВКИ

Технологія вирощування молодняка великої рогатої худоби відіграє ключову роль у розвитку тваринництва, зокрема в молочному скотарстві. Її належна організація сприяє досягненню високої продуктивності, збереженню здоров'я тварин, підвищенню економічної ефективності та реалізації генетичного потенціалу майбутнього стада.

Технологія вирощування молодняка має вплив на формування здорового, продуктивного та економічно вигідного поголів'я на початкових етапах розвитку. Її правильний вибір і впровадження мають суттєвий вплив на подальшу продуктивність тварин, їхню стійкість до хвороб і загальний рівень добробуту. Базові принципи технології вирощування молодняка великої рогатої худоби включають сукупність заходів, спрямованих на забезпечення належного росту, повноцінного розвитку, збереження здоров'я та формування високопродуктивної тварини.

ТОВ «Вертокиївка» має сприятливі господарські та ґрунтово-кліматичні умови для ведення рослинницької та тваринницької галузей.

У ТОВ «Вертокиївка» ефективно організована технологія вирощування молодняка голштинської породи, яка забезпечує стабільне формування високопродуктивних здорових тварин для оновлення основного поголів'я, що доцільно враховувати в програмах управління стадами голштинської породи в господарствах Житомирської області.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Глущенко В. І. Технологія вирощування молодняку великої рогатої худоби. Київ : Агроосвіта, 2016. 320 с.
2. Рибчук А. В., Ковенська О. А., Антофій Н. М., Покотилова В. І. Економічний аналіз: теорія і практика. Київ : Гельветика, 2020. 200 с.
3. Білай Д. В. Загальне тваринництво та технологія виробництва продукції тваринництва з основами стандартизації : підручник. Київ : Кондор, 2008. 344 с.
4. Велика рогата худоба. Розведення. Молодняк великої рогатої худоби. URL : <https://surl.li/oiczky> (дата звернення: 25.03.2025).
5. Іваненко С. І., Ковальчук М. І. Основи скотарства і технологія вирощування молодняку. Одеса : Фенікс, 2015. 300 с.
6. Вирощування молодняку великої рогатої худоби. Наукові основи вирощування молодняку для ремонту стада. URL : <https://agro.bobrodobro/3564> (дата звернення: 25.03.2025).
7. Китаєва А. П., Гусятинська О. О. Технологічні прийоми підвищення ефективності вирощування молодняку великої рогатої худоби молочного напрямку продуктивності : монографія. Одеса : ТЕС, 2017. 128 с.
8. Шевченко П. В., Литвиненко О. В. Виробництво і технологія вирощування молодняку великої рогатої худоби. Львів : Видавництво ЛНУВМ та БТ ім. С. З. Гжицького, 2019. 280 с.
9. Ляшенко Ю. І. Інтенсивні технології вирощування великої рогатої худоби. Київ : Наукова думка, 2020. 280 с.
10. Nutrition Facts and Health Effects. URL : <https://surl.li/kvkfdw> (дата звернення: 27.03.2025).
11. Руденко М. П. Біологія, годівля і технологія вирощування молодняку ВРХ. Харків : Академія, 2014. 250 с.
12. Кандиба В. М., Трішин О. К., Войтенко Т. С. Сучасні ефективні технології направленого вирощування ремонтних телиць для

високопродуктивного молочного скотарства України. *Проблеми зооінженерії та ветмедицини* : збірник наукових праць ХДЗВА. 2013. Вип. 25. С. 15–29.

13. Кузнецов І. М., Петренко В. І. Скотарство: підручник для аграрних вишів. Харків: Прапор, 2018. 400 с.

14. Casas E. et al. Identification of quantitative trait loci for growth and carcass composition in cattle. *Animal Genetics*. 2004.

15. AgResult Revolutionizing Cattle Management. URL : <https://agresult.com/> (дата звернення: 27.03.2025).

16. Traditional technologies for animal production. URL : <https://www.fao.org/4/y0501e/y0501e06.htm> (дата звернення: 27.03.2025).

17. The Industry Leader in Certification, Verification & Technology Solutions. URL : <https://www.wherefoodcomesfrom.com/> (дата звернення: 27.03.2025).

18. Džermeikaitė K., Bačėninaitė D., & Antanaitis R. Innovations in Cattle Farming: Application of Innovative Technologies and Sensors in the Diagnosis of Diseases. *Animals : an open access journal from MDPI*. 2023. № 13 (5), P. 780. <https://doi.org/10.3390/ani13050780>.

19. Вирощування ремонтного молодняка ВРХ. URL : <https://agrotimes.ua/tvarinnitstvo/viroshchuvannya-remontnogo-molodnyaku-vrh-vid-15-30-dobovogo-viku-do-stadiyi-koriv-pervistok-e-najbilsh-perspektivnim/> (дата звернення: 27.03.2025).

20. Ткаченко В. П. Технологія годівлі та утримання молодняка великої рогатої худоби. Київ: Урожай, 2017. 350 с.

21. Воробей О. І. Скотарство і технологія вирощування молодняка великої рогатої худоби. Черкаси: Видавництво ЧНУ, 2018. 270 с.

22. Сучасні методи селекції у тваринництві : навчальний посібник з оцінки екстер'єру в молочному скотарстві / Рубан С. Ю. та ін. Київ: ЦП Компринт, 2018. 149 с.

23. Шуляр Аліна Л., Шуляр Альона Л., Ткачук В. П. Оцінка господарськи корисних ознак молочної худоби. *Подільський вісник: сільське*

господарство, техніка, економіка. 2025. № 1 (46). С. 143–148. DOI: <https://doi.org/10.37406/2706-9052-2025-1.20>.

24. Shuliar Alina. Monitoring of selection and technological elements of production of livestock products in farms of Ukraine and Europe. Prospects for the development and implementation of innovative technologies in veterinary medicine and animal husbandry: scientific monograph. Riga, Latvia: Baltija Publishing, 2024. P. 574–605.

25. Гавриленко М., Шарапа Г. Сучасна стратегія вирощування молочних тварин. К. : Огат, 2002. 253 с.

26. Варпиховський Р. Л. Удосконалення умов утримання ремонтного молодняку та нетелів. *Аграрна наука та харчові технології*. 2017. Вип. 5, т. 1. С. 60–66.

27. Вирощування телят молочного періоду. URL : <https://surl.li/xvxihu> (дата звернення: 27.03.2025).

28. Казьмірук Л. В., Калинка А. К. Вирощування бугайців планових порід та їх помісей з використанням різних технологій утримання та годівлі у молочному періоді в умовах регіону Буковини. *Аграрна наука та харчові технології*. 2019. Вип. 5 (108), т. 1. С. 66–75.

29. Bates A., Wells M., Laven R., Ferriman L., Heiser A., Fitzpatrick C. Effect of an injectable trace mineral supplement on the immune response of dairy calves. *Res Vet Sci*. 2020. № 130. P. 1-10.

30. Цвігун А. Т., Повозніков М. Г., Тимчак С. В. Організація повноцінної годівлі телят в молочний період у молочному та м'ясному скотарстві. Кам'янець-Подільський, 2002. 24 с.

31. Ріст, розвиток молодняку, методи обліку. URL : <https://surl.li/wfyuow> (дата звернення: 13.04.2025).

32. Ріст і розвиток с/г тварин та їх вплив на продуктивність. URL : <https://surl.li/yxqglt> (дата звернення: 13.04.2025).

33. Біологія, годівля і технологія вирощування молодняку. URL : <https://buklib.net/books/34128/> (дата звернення: 13.04.2025).

- 34.** Облік росту тварин. URL : <https://buklib.net/books/34130/> (дата звернення: 13.04.2025).
- 35.** Онтогенез сільськогосподарських тварин. URL : <https://surli.cc/zrfksm> (дата звернення: 13.04.2025).
- 36.** Ріст і розвиток тварин. URL : <https://surli.li/nldjco> (дата звернення: 13.04.2025).
- 37.** Дударєв І. М., Кузьмін О. В. Практикум з методології наукових досліджень : навчальний посібник. Київ : Олді-плюс, 2023. 278 с.
- 38.** Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Методологія наукових досліджень : підручник. Київ : Право, 2023. 488 с.
- 39.** Вертокиївка. URL <https://uk.wikipedia.org/wiki/> (дата звернення: 23.04.2025).
- 40.** Регіональні доповіді про стан навколишнього природного середовища в Україні. URL : <http://surli.li/hfgsf> (дата звернення: 23.04.2025).
- 41.** Тенденції зміни клімату Житомирщини. URL : <http://escoj.dea.kiev.ua/archives/2023/6/25.pdf> (дата звернення: 23.04.2025).
- 42.** Вертокиївка, ТОВ. URL : <https://www.vertokyivka.com/> (дата звернення: 23.04.2025).
- 43.** Моделювання динаміки економічного розвитку малих аграрних підприємств. URL : http://market-infr.od.ua/journals/2020/49_2020_ukr/30.pdf (дата звернення: 23.04.2025).
- 44.** Єршова Н. Ю., Портна О. В. Аналіз господарської діяльності: теорія та практикум : навч. посіб. Львів : Магнолія, 2017. 312 с.
- 45.** Вертокиївка на карті. URL : <https://maps.visicom.ua/c/28.67758,50.11761,13/f/STL1NN8BB?lang=uk> (дата звернення: 23.04.2025).
- 46.** Розрахунок відстаней між містами України, Європи, Азії. URL : <https://della.com.ua/distance/?cities=34392,5099> (дата звернення: 23.04.2025).
- 47.** ТОВ «Вертокиївка». URL : <https://www.vertokyivka.com/> (дата звернення: 23.04.2025).

- 48.** ТОВ «Вертокиївка». URL :
https://youcontrol.com.ua/catalog/company_details/00846085/ (дата звернення:
23.04.2025).
- 49.** Вертокиївка, ТОВ. URL : <https://surli.cc/wgdcps> (дата звернення:
23.04.2025).
- 50.** Товариство з обмеженою відповідальністю «Вертокиївка». URL:
<https://tripoli.land/ua/farmers/vertokiyivka-846085> (дата звернення: 23.04.2025).
- 51.** ТОВ «Вертокиївка» на карті. URL : https://www.ua-region.com.ua/map/00846085#google_vignette (дата звернення: 23.04.2025).
- 52.** Фінансово-економічні та господарські звіти ТОВ «Вертокиївка».
- 53.** ТОВ «Вертокиївка». URL : <https://surl.li/ctumjo> (дата звернення:
23.04.2025).